

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntö 29.9.2020

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN ERÄIDEN TIETOJENLUOVUTUSSÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISESTA

Yleistä

Esityksen muutosehdotukset koskevat Suomen metsäkeskusta yhteismetsälain (109/2003) ja metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) osalta.

Tavoitteena on selkeyttää yhteismetsärekisteriä ja Metsäkeskuksen muuta metsätietojärjestelmää koskevia tietojenluovutussäännöksiä henkilötietojen luovutuksen osalta sekä saattaa ajan tasalle tiedonhallintalain terminologiasta johtuen metsätietojärjestelmästä annettua lakia.

Metsäkeskus pitää muutoksia perusteltuina.

Yhteismetsälaki

Voimassa olevan yhteismetsälain (109/2003) 48 §:ssä säädetään yhteismetsärekisteristä: Metsäkeskuksen on pidettävä toimialueellaan olevista yhteismetsistä julkista rekisteriä. Rekisteriin on merkittävä:

1. yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö ja sen muutokset;
2. hoitokunnan jäsenet, varajäsenet ja toimitsijat sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa;
3. yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa; sekä
4. tieto 50 §:ssä tarkoitetusta ulosmittauksesta sekä ulosmittauksen raukeamisesta ja lakkaamisesta.

Yhteismetsän osakaskunnan on viivytyksettä ilmoitettava Metsäkeskukselle rekisteriin merkittäväksi 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot. Mitä 1 momentissa mainittuun rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon. Yhteismetsälain tarkoituksena on ollut, että jokaisella on oikeus saada yhteismetsärekisteristä siihen merkityt tiedot.

Metsäkeskuksella on tällä hetkellä verkkopalvelu, jossa yhteismetsät pääsevät omilla käyttäjätunnuksillaan tekemään muutospyyntöjä rekisteritietoihin. Ulkopuoliset saavat rekisteristä tietoja lähettämällä yhteismetsäkohtaisesti yksilöidyn tietopyynnön Metsäkeskukseen.

Esitetyt muutokset

Lakiesityksessä ehdotetaan säännöslisäystä pykälään 48 niin, että jatkossa yhteismetsärekisteristä olisi mahdollisuus luovuttaa hoitokunnan jäsenten, varajäsenten, toimitsijoiden sekä yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutettujen henkilöiden nimet ja heidän kotipaikkansa tietopalveluna Metsäkeskuksen verkkosivuilla. Osoitetiedot eivät kuulu verkkopalvelussa luovutettaviin tietoihin. Tietopalvelusta voidaan hakea tietoja rajattuna hakuna käyttäen hakuperusteena yhteismetsän osakaskunnan nimeä. Luonnollisen henkilön nimeä, osoitetta tai muuta yhteystietoa ei käytetä hakuperusteena.

Samaan pykälään 48 ehdotetaan lisäystä siitä, että yhteismetsärekisteri on osa Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää.

Metsäkeskuksen näkemys

Muutosehdotukset parantavat yhteismetsärekisterin tietojen saatavuutta ja vähentävät Metsäkeskuksen tietopyyntöjen käsittelyyn kohdistuvaa työmäärää.

Kaikkia rekisterin sisältämiä tietoja (myös osoitetiedot) voidaan edelleen luovuttaa yhteismetsäkohtaisesti yksilöityjen tietopyyntöjen perusteella. Tietopyyntöjä, jotka koskevat henkilöiden osoitetietoja, ei kuitenkaan voi tehdä verkkopalvelussa. Niiden luovuttamisesta Metsäkeskus tekee päätöksen kirjallisen tietopyynnön perusteella.

Mahdollisissa suoramarkkinointitarkoituksissa tehdyissä yhteystietojen luovuttamispyynnöissä noudatetaan metsätietolain säännöksiä.

Lain toimeenpanon yhteydessä henkilötietojen käsittelyn informointiin ja rekisteröityjen oikeuksien toteutumiseen kiinnitetään Metsäkeskuksessa erityistä huomiota.

Laki Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä

Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätietolain pykälä 1, 6, 8, 9, 13, 13 a, 13 b, 13 d, 13 e, 13 f ja 14 a. Muutoksilla saatetaan terminologia vastaamaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) säännösten käsitteitä eli jatkossa ei viitattaisi tekniseen käyttöyhteyteen, vaan tekniseen rajapintaan ja katseluyhteyteen. Lisäksi esityksessä täsmennetään tietojen luovutuksiin liittyviä säännöksiä.

Esitetyt muutokset

- **1 § Lain soveltamisala.** Lisäyksenä on viittaus tiedonhallintalain soveltamiseen.
- **6 § Rekisterinpito ja Ruokaviraston tiedonsaantioikeus.** Pykälästä poistetaan tarpeettomana maa- ja metsätalousministeriön tiedonsaantioikeus teknisen käyttöyhteyden avulla, vastaavasta oikeudesta on säädetty metsäkeskuslaissa. Pykälään tehdään lisäksi teknisluonteinen muutos korjaamalla Maaseutuvirasto Ruokavirastoksi. Ruokavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tiedot, jotka ovat välttämättömiä virastolle laissa säädettyjen tehtävien hoitamisessa.

- **8 § Julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla.** Pykälä kumotaan ja asiaa koskeva säännös sisällytetään 13 d §:ään.
- **9 § Tietojen luovuttaminen suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten.** Pykälään tulee uusi säännös, jossa säädetään yhteismetsärekisterin henkilöiden yhteystietojen luovuttamisesta suoramarkkinointiin, mielipide- ja markkinatutkimukseen tai muihin näihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin, ellei henkilö ole sitä kieltänyt. Huomioitavaa on, että uutta yhteismetsiin liittyvää säännöstä sovelletaan vasta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Sitä ennen Metsäkeskuksen on huolehdittava siitä, että rekisteröity saa tiedon oikeudesta kieltää yhteystietojensa luovutus mainitussa momentissa mainittuihin tarkoituksiin.
- **13 § Tietojen luovuttaminen ja sitä koskeva menettely.** Säännöstekstin kieliasua on tarkistettu seuraavasti: Henkilötietoja saadaan luovuttaa kopiona, tulosteena tai sähköisesti, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Mainitun lain 13 §:n 2 momentissa säädetyn lisäksi hakemukseen on liitettävä selvitys tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta, jos tiedot talletetaan luovutuksensaajan henkilörekisteriin kestoltaan pitempiaikaista käyttötarkoitusta varten.
- **13 a §. Luovutus teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaaminen yksityistä käyttötarkoitusta varten.** Pykälän terminologiaa on tarkistettu ja teknisen käyttöyhteyden sijaan käytetään termiä henkilötietojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaaminen näihin tietoihin. Pääsy maanomistajan tietoihin edellyttää Metsäkeskuksen päätöstä henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sisäänrakennettua ja oletusarvoista (artikla 25) tietosuojan toteutumista on parannettu sillä, että pääsy maanomistajan tietoihin tulee ilman eri päätöstä estää, jos Metsäkeskuksella on syytä epäillä henkilötietojen käsittelyn perusteen olemassaoloa maanomistajalta saamansa ilmoituksen perusteella. Maanomistajan tulee ensin esittää vaatimuksensa suoraan tietojen luovutuksen saajalle. Käytännössä nämä voivat liittyä asiakassuhteen tai jäsenyyden päättymisen tulkintoihin.

Lisäksi luovutuksen saajan tulee toimittaa Metsäkeskukselle selvitys tietosuojalain artiklan 25 velvoitteiden noudattamisesta, jos tiedot tallennetaan luovutuksensaajan tietojärjestelmään pitempiaikaista käyttöä varten (sovelletaan tietojen luovutukseen teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamiseen).
- **13 b §. Luovutus teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaaminen suostumuksen perusteella.** Pykälän terminologiaa ja otsikkoa on tarkistettu. Koska erillistä päätöstä luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä ei ole tarpeen tehdä, jos maanomistaja on antanut suostumuksen henkilötietojensa käsittelyyn Metsäkeskuksen tarjoamassa sähköisessä palvelussa, on pykälän sisältö muutettu vastaamaan tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua suostumusta käsittelyn oikeusperusteena.
- **13 d §. Luovutus teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaaminen viranomaiselle tai julkista hallintotehtävää hoitavalle.** Pykälä liittyy tiedonhallintalain velvoitteiden huomioimiseen tietojen luovuttamisessa teknisen rajapinnan avulla tai katseluyhteyden

avaamisessa silloin, kun luovutuksensaaja on viranomainen tai julkista hallintotehtävää hoitava. Luovutuksen saajat velvoitetaan ilmoittamaan Metsäkeskukselle toimintaansa koskevista muutoksista, jos sillä on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.

- **13 e §. Ympäristötiedon luovuttaminen.** Ympäristötiedon luovuttamisen säännösmuutoksilla ei ole vaikutusta nykyisiin käytäntöihin. Muutosehdotuksessa on selvennetty sitä, että ympäristötietoja voidaan julkaista avoimessa verkossa tai ne voidaan luovuttaa teknisen rajapinnan avulla tai avaamalla katseluyhteys. Muut luovutustavat tulevat julkisuuslaista. (Voimassa olevan metsätietolain 13 e §:ssä säädetään tietojen saamisesta Verohallinnolta. Jatkossa tästä säädetään 13 f §:ssä.)
- **13 f §. Tietojen saaminen Verohallinnolta.** Aiemmin 13 e §:ssä ollutta sisältöä on täsmennetty tarpeellisuusvaatimuksella. Lisäksi säännöksessä muutetaan viittaus teknisestä käytöstä tekniseen rajapintaan.
- **14 a § Luovutuksen saajan informointi.** Luovutettaessa ympäristötietoja 13 e §:n nojalla luovutuksensaajaa tulee informoida siitä, että henkilötietojen suoja koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi, jos ympäristötietoja yhdistetään luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

Metsäkeskuksen näkemys

Suomen metsäkeskuksella ei ole huomautettavaa esitettyihin säännösmuutoksiin ja se pitää niitä perusteltuina. Esityksessä olevat muutokset selventävät tietojen luovutusten periaatteita ja saattavat metsätietolain terminologian vastaamaan tiedonhallintalakia. Teknisen käyttöyhteyden sijaan laissa viitataan tekniseen rajapintaan ja katseluyhteyteen.

Metsävaratietojen ja niiden käytön vaikutukset metsien aktiiviseen hoitamiseen ovat olleet keskeinen syy Metsäkeskuksen sähköisten palvelujen kehittämiseen. Metsäalan toimijoiden käytössä oleva ajantasainen metsävaratieto antaa hyvät lähtökohdat suunnitella ja toteuttaa hoitotoita ja hakkuita tehokkaasti ja oikeaan aikaan samalla kun metsien monimuotoisuudesta huolehditaan. Tietojen saatavuudella luodaan myös edellytyksiä metsiin kytkeytyvälle yritys-toiminnalle.

Rekisteröidyn (maanomistajan) mahdollisuutta kontrolloida henkilötietojensa luovuttamista metsätietojärjestelmästä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden kautta kaupallista ja muuta yksityistä tarkoitusta varten esitetään parannettavaksi. Metsäkeskuksen tulee estää pääsy maanomistajan tietoihin tämän toimittaman ilmoituksen perusteella metsätietolain 13a §:ssä säädetyissä tapauksissa. Metsäkeskus pitää esitystä perusteltuna. Maanomistaja voi nykyisin nähdä Metsäkeskuksen tarjoamassa Metsään.fi -palvelussa, mitkä palvelun käyttäjiksi rekisteröidyt toimijat pystyvät hänen metsätietojensa käsittelemään ja ilmoittamaan toimijalle, jos esimerkiksi sellainen asiakassuhde, johon tietojen käsitteleminen perustuu, on hänen mielestään päättynyt. Uusi säännös mahdollistaa sen, että Metsäkeskus voi puuttua tehokkaasti sellaiseen yksittäisen rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyyn, jolle ei mahdollisesti enää ole perustetta.

Metsäkeskuksella on valmius toteuttaa tiedonhallintalain mukaisia uusia teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä tarpeen vaatiessa nopeastikin. Kehitystyössä otetaan huomioon metsätietolain ja yhteismetsälain lisäksi tiedonhallintalain, julkisuuslain, tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain vaatimukset. Keskeistä on avoin ja läpinäkyvä informointi henkilöiden oikeuksista ja tietojen luovutuksista.

sähköinen allekirjoitus

Asta Härkönen
sisäinen tarkastaja/tietosuojavastaava
Suomen metsäkeskus

Jakelu	Maa- ja metsätalousvaliokunta
Tiedoksi	Kirjaamo Metsäkeskus

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 5 pages before this page
Dokumentet inneholder 5 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 5 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 5 sider før denne side

Detta dokument innehåller 5 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

toimivaltaoikeus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende